

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1982
FORFATTER:	Johannes Hansen Lind
TITEL:	Livet på Mejersminde 1875-76
KORT RESUME:	Erindringer fra forfatterens første tid som ejer af gården Mejersminde i Bramdrup.

Livet på Mejersminde 1875–76

af Johannes Hansen Lind

Johannes Hansen Lind blev født 1846 på Lindgaard i Dalby som 8. barn af Johannes Hansen Lind (1794–1860) og Dorothea Lauritzen (Lunde) (1805–1865).

Faderen døde i 1860 og han fik i arvepart 5400 rd. Efter endt skolegang i Dalby skole var han tre gange på højskole – på Aagaard højskole ved Flensborg, på Søgaard højskole og til sidst på Askov.

Ud over soldatertiden arbejdede han ved landbruget, dels hjemme på Lindgaard, dels ude, bl.a. som bestyrer på Jesper Jensen Finks gård i Stubbum.

Da han i 1874 var blevet forlovet med Bodil Marie Brems fra Brøndsted var tidspunktet kommet til at omsætte arveparten i en gård.

Johannes Hansen Lind skriver i sine erindringer: »Minder og Oplevelser« afsluttet 1928 om købet af Mejersminde i Bramdrup:

Nu lå der en lille gård på bakken ovenfor Kolding, som var tilfals. I hvert fald beliggenheden måtte anses for gunstig, også når man ville sælge den igen. Gården var tidligere H. W. Mejers, men ejedes nu af bestyreren af Slotsmøllens Fabrikker, Mazanthi. Den så just ikke tiltalende ud. Stuehuset, som står endnu, var grundmur, men så dårlig indrettet og mangelfuldt, at det snart måtte fuldstændig om-

kalfatres indvendig. Det var bygget i 50erne. Udhusene af gammelt bindingsværk, som H. W. Mejer havde flyttet hertil fra nedbrudte huse i byen. Besætningen, to mindre, lidt ældre heste, 3–4 gamle køer, som hurtigt blev solgte og kostede 30–50 kr. pr. styk. Hele marken havde Mazanthi ladet komplet dræne (i et år, sagdes det) under en drænmeisters ledelse. Et fuldstændigt kort over dræningen blev lavet, men inden jeg vidste noget derom, var Mazanthi død og kortet ikke til at finde. Jorden var, efter den tids forhold, i ganske god gødningskraft, men meget uren, særlig trivedes agerkålen fortrinlig i mange år. Arealet 28 tdr. land. Marken havde tidligere været en udmark fra Bramdrup. En gammel dame i Kolding, jordemoder Mad. Petersen, fortalte, den havde hørt til hendes fødejord i Bramdrup.

Resultatet blev, at gården købtes i maj 1875 til overtagelse i juni termin. Købesummen 31 tus. kr. skulle udbetales dels i juni og resten i december termin. Man indså snart, der kunne være visse ting, som der burde begyndes på inden overtagelsen. Haven var således ikke anlagt, der var bare indhegnet et stykke, der skulle være have. Jeg begyndte derfor at gå hertil fra Lindegård hver morgen, fik min middagsmad hos forpagteren, som boede her, arbejdede ved

forskelligt og gik hjem om aftenen. Fik ham til at pløje, harve og tromle haven. Der var en god ringtromle, som gjorde god nytte på den lerede jord. Her fandtes også en god tærskemaskine, som gjorde udmærket nytte i mangfoldige år. Det var vist ret ualmindeligt dengang at finde slige redskaber på en lille gård.

Jeg fik fat på gartner Vejrup i Kolding til at anlægge haven, og vi hjalp nu hinanden med arbejdet. Der blev afsat en hel del gange, sået 3 plæner, plantet en mængde sommerblomster i små bede, han afsatte i plænerne, sat hvidkål, grønkål og andre ting. Forpagterkonen hjalp mig en aftenstund med at lægge kartofler forneden i haven, hvor nu vort domicil er. Det gik raskt, husker jeg.

Sommeren 1875 står i erindringen som dejlig varm og frugtbar. Det varede ikke længe, før min kæreste og hendes fader kom herhen for at se, hvad det var, der var købt til vort fremtidige hjem. Min broder Hans og hans kone tog imod dem på banegården og kørte hertil. Det blæste noget, min kæreste havde en temmelig bred hat på, som flagede i vinden, og svingerinden drillede hende med, at den er ikke til at styre på sådan en blæsebanke. Her så ikke videre godt ud, syntes de vel nok, men efter nogle ugers forløb blev det straks noget bedre. Som nævnt

Familie og tjenestefolk samlet foran Mejersminde 1905.

havde vi smukt og frugtbart vejr. Det varede ikke længe, inden græs, blomster og alle andre ting kom frem, og alt groede i det hele taget så frodig, at vi ingensinde har haft et så strålende blomsterflor, som denne sommer. Også hvid- og grønkål blev mægtig store. Det var jo også frisk havejord, som var godt gødet og kulegravet. Korn og græs på marken groede også godt til, trods agerkålen. Særlig hveden var god, vi avlede det år 80 tdr. hvede.

Også inden døre måtte der gøres noget istand til de ventede nygifte. Et soveværelse, hvor nu gæsteværelset er, hjørnestuen, det eneste rum i hele huset, der endnu er, som det var dengang, blev malet og tapetseret, et mindre gæsteværelse blev indrettet der, hvor nu spisestuen er. Møbler købt eller bestilt hos A. L. Johansen. En uvirkelig travlhed og livlig omsætning herskede disse år i forretningslivet. A. L. Johansen, som al-

lerede på den tid havde en stor forretning, havde næsten ingen møbler færdige. En sofa, et spisebord og nogle stole fik vi, inden vi kom hertil, men de pænere stole ikke, dem kom drengene med, efterhånden som de blev færdige. Sengesteder havde han slet ikke, og et par stykker af dem skulle vi jo da nødvendigvis have. Jeg måtte så omkring i byen at søge og fandt et par hos snedker Jessen i Vestergade. De gør tjeneste endnu i vort gæsteværelse. I 1926 behøver man ikke at spørge forgæves efter færdige møbler.

Trods de enkelte ting, der således blev ordnet lidt ved, manglede der rigtignok grumme meget i, at huset var, som det burde være, til at tage imod et par unge folk, der var vante til flere bekvemmeligheder hjemmefra. Dog tror jeg, ingen af os tog der særligt nær; det kunne komme efterhånden. En ting f.eks. som gardiner var der ikke spor af, sådant fik vente til vi

blev to om det og således mangfoldige andre sager.

Nu blev der truffen forberedelse til bryllup. Det skulle holdes i Brøndsted og ikke være stort, men alle vore søskende, og dem havde vi mange af dengang, tillige med enkelte andre blev indbudne. Den 10. juni bestemtes til dagen, og smuk sommervejr strålede over den. En del af vore slægtninge havde en lang vej at køre, men tog alligevel hjem samme aften, så det var en ret anstrengende dag for dem. Heldigt at vejret var godt og i den lyse tid.

Den næste dag begyndte imidlertid straks den alvorlige del. Vi skulle bryde op fra Maries hjem om eftermiddagen og køre hertil. Om formiddagen læssedes der en vogn med forskelligt flyttegods, sengetøj osv. og sendtes afsted herhen. 2 gode køer måtte vi få af svigerfader, dem trak en mand afsted med efter Kolding. I brudegave havde broder Hans foræret os en

lille dejlig tosædet vogn og svoger J. Fink ligeledes et sæt stadsseletøj. Om morgenen på bryllupsdagen var begge dele på Thomsens Hotel i Kolding. Forpagteren fra Mejersminde kom med de to brune, som fik det pæne seletøj på og spændt for den ny vogn. Denne befordring kørte Hans, med to damer på bagsædet til Brøndsted. Min svigerinde, jeg og børnene kørte i den lukkede vogn. Det ny køretøj blev stående i Brøndsted til næste dag, og efter afskeden i Maries hjem lige efter middag kørte vi tilligemed en ganske ung pige, som ville blive hos os, efter Mejersminde. Kom hertil hen på eftermiddagen. Flyttegodset og kørerne var komne, alt læsset af, karlene bespiste og sendt afsted. De havde jo en lang vej hjem.

Nu var vi altså kommen på den plads, hvor skæbnen, eller hvad man vil kalde det, har villet, vi skulle blive, (i alt fald tæt ved) hele vort liv. Snart opdagede vi, hvor smuk en plet det er, vi var kommen til at bo på. Den første morgen vi vågnede, overraskedes vi af en så livlig fuglesang herude fra hegnene, som vi siden mangan gang har mindet hinanden om. Det havde regnet lidt om aftenen, måske af den grund sang fuglene så meget lystligere den næste morgen, da det var godt vejr. Kommer man udenfor gården om morgenen, hørtes en kvadder af sangfugle nede fra Marielund, der fulgte en overalt, hvor man færdedes omkring dernede. Og udsigten fra marken ned over skovbakkerne kunne man jo ikke andet en beundre i høj grad, hvilket da også har været tilfældet med alle de mange, som i tidens løb har besøgt os og har haft lejlighed til at se det. Hvad angår sangfugle, er der vistnok ikke nær så mange nu, som der var dengang i Marielund. Vel ved jeg nok, mine øren ikke er så lydhøre som for 50 år siden, men alligevel tror jeg nok, det passer. Hvad grunden kan være der-

til, ved jeg ikke, hvis det da ikke er de store mængder af krager, skader og andre større fugle, som udrydder dem.

Nå, der var snart andre ting end fuglesang og smukke udsigter, der optog tankerne. Vi opdagede nemlig snart, der fattedes mange ting i huset. For at få rede derpå, noteredes det op på et papir, og når listen blev tilstrækkelig lang, måtte en af os til byen og købe ind. Undertiden var jeg kørende derind efter et og andet. Der var dengang ingen træer i haven eller længere nede, ingen huse på denne side byen, så landevejen lå hel åben, set heroppe fra, hvorfor min kone tydelig kunne se og kende mig, når jeg kom kørende på vejen.

Der begyndte at komme enkelte fremmede til os, fra Pedersbjerggård, Nr. Bjært f.eks. og vi måtte skynde os med at få gardiner købt og hængt op. Huset skulle jo da se ud til at være beboet af civiliserede mennesker. Huset blev der så ikke gjort stort mere ved foreløbig, men vi indså godt, det kunne ikke blive ved at bruges som det er, der måtte en hel omforandring til, dog det burde vente lidt. Det første, som lå for, var at få en ny staldlænge bygget 1876, for derefter at samle kræfter til stuehuset.

Besøgende havde vi mange af sommeren 1875. Vor udstrakte familiekreds og andre venner og bekendte var selvsagt interesseret i at komme hen til os og se, hvordan vi gjorde os i en sådan røverrede, som den næsten var. For at mildne indtrykket viste vi dem så alt det smukke, der var at se, så snart de kom udenfor, og det gode korn på marken, håbende derved at få dem til at se med lidt lysere øjne på vort hjem, at ikke altfor mange skulle sige, som en enkelt gjorde – »Her kunne jeg bestemt ikke bo«.

Ved overtagelsen af gården, var der som nævnt 3–4 gamle køer foruden de to fra Brøndsted, hvoraf kun den ene gav mælk, den an-

den skulle kælte hen på sommeren; de blev græssede på skråningerne ned mod Marielund. De kunne altså ikke give ret megen mælk. Mejeriredskaber var her imidlertid intet af, og vi begyndte derfor straks at tænke på at sælge mælken i Kolding. Der blev truffen aftale med et udsalgsted i Østre Klostergade. Prisen var 18 øre pr. kande, senere steg den til 22 øre, men forøvrigt gik det ned og op med prisen. Mælken leveredes 2 gange daglig. Den første sommer var der ikke mere end pigen kunne bære ved hjælp af et åg over skuldrene, senere havde en karl denne bestilling, og da vi fik mere mælk benyttedes en trækvogn. Efter nogle års forløb begyndte vi med at udsælge den direkte til forbrugerne, først fra en højhulet trækvogn, senere fra hestekøretøj. Forretningen udvidedes imidlertid efterhånden, dels ved forøgelse af eget kohold og dels ved køb af mælk fra nogle naboer, så der til sidst var mælk af 30–35 køer at behandle. Det gav ikke så lidt at bestille i mejeriet, for mælkekuskens skulle have sødmælk, skummetmælk, kærnemælk og 2 slags fløde for at tilfredsstille kunderne. Der var således travlhed fra tidlig morgen med skumning, kærning, afvejning, osv. for at kusken kunne komme afsted til byen i rette tid. Aftenmælken blev ligeledes afvejet og sendt afsted. Helt udsolgt havde kusken kun sjældent, det tilbageblevne blev fravejet og brugt, som man kunne bedst.

Om vinteren var der tit slemt koldt i mælkestuen om morgenen, især for min kone, som lå på knæene på det kolde cementgulv for at skumme fadene; nu bagefter frygter man for, at hun her har samlet den gigt sammen, hun nu må lide under. Vi andre, mælkekusken og jeg, som besøgte kærningen med en ret stor håndkærne, kunne nok holde varmen.

Pigerne havde forøvrigt også deres rigelige del af arbejdet. For-

uden al malkningen var der meget at gøre med rensning af spande og fade. Når vognen kom hjem om middagen, kunne Peter næsten fylde vaskehuset med spande, store og små, mål, store og små, osv., som så blev gjort istand til næste gang. Gruokedlen var varm næsten altid. En sådan jerngruekedel kan imidlertid vare længe, den blev købt 1875, har gjort tjeneste siden og gør endnu den dag idag.

Hen på efteråret begyndte man at tænke på forberedelse til at få bygget en ny staldlænge næste år. Henrik Thorning, som var mere kendt på egnen, kørte en dag med mig omkring for at købe mursten. Vi var først hos Peder Dons i Dons, men havde ingen stående det år. Derefter til Elkærholm, som Campen dengang ejede og drev et teglværk. Her købte vi vistnok 30 tusinde, såvidt jeg husker for 16–17 kr. pr. tusinde. Stenene var just ikke så dyre dette år, men det var en lang vej at hente dem hjem.

Nu traf det sig så heldig, at der i december blev en længere periode med barfrost og godt føre, som blev benyttet til hjemkørsel. Jeg fik lånt en hest fra Brøndsted og en anden fra Bygebjerg og kunne nu køre med 2 spand. Jeg det ene og karlen det andet. Vi kørte hver 2 læs om dagen, 5–6 hundrede på hvert læs og nåede på den måde at få det besørget i et par ugers tid.

Allerede sommeren forud blev der forresten tænkt på dette byggeri. Til staldindretning skal der jo helst bruges egetræ, men jeg vidste ikke, hvor sådant kunne fås her omkring. Derimod så jeg, der skulle være auktion i Stenderupskov. Jeg var slet ikke kendt der, men vidste, min broder Christian ofte købte træ der; der var nemlig ingen skov til hans gård dengang; ham fik jeg derfor med og vi kørte dertil auktionsdagen tidlig om morgenen. Før auktionen begyndte, måtte man omkring i skoven og notere hvilke numre, der pas-

Peter Mælkekusk, Mejersminde 1896.

se os. Vi fik en del ege købt, lejede en mand til at køre dem til stranden og en skipper til at flåde dem herhen til Sølyst, hvor vi slæbte dem i land med hestene, for senere at køre dem hjem til gården. Disse ege fik jeg efterhånden god brug for til mange ting, først og fremmest til tømmer i staldene, hvor det endnu 1928 gør ligeså god tjeneste, som fra begyndelsen af. Senere brugtes deraf til stakit ud mod vejen, hvilket imidlertid snart er faldefærdig, til en pumpe ude i baggården, der nu er forsvunden, og til forskelligt andet.

En anden ting, som man ikke fra førstningen af havde regnet med, men som senere forvoldte os mange bryderier, kom til at spille ind i dette første års mange tildragelser, var gårdens vandforsyning. Hen på sommeren viste det sig nemlig, at brønden ikke kunne holde os vedlige med vand, så der måtte tænkes på at få dette savn afhjulpen. Der blev foretaget en ret kostbar brøndgravning, som imidlertid ikke lykkedes efter ønske. Man opdagede efterhånden, at egnen heromkring er fattig på vandførende lag, at andre ejendomme ligeledes havde vanskeligheder med at skaffe vand ved brøndgravning.

Nu var der i det nordøstre hjørne af marken en ret stor mergelgrav, som stod fuld af vand, og tankerne førtes ind på muligheden af at lede dette vand hjem til gården. Spørgsmålet var, om ledningen kunne få fald nok. For at få dette afgjort fik jeg min gode ven N. V. Nielsen fra Bjært til at komme hertil med hans nivellerinstrument. Det viste sig at kunne gå, skønt faldet ikke var ret stærk. Vi afsatte retningen for ledningen, slog pløkke i jorden med en bestemt indbyrdes afstand og skrev ledningens dybde på dem. Dette var jo ikke så vidtløftig at komme over, man at få gravet den vel 7–800 alen lange grøft, der skulle være temmelig dyb sine steder, var ulige besværligere.

Hjemmefra kendte jeg en mand i Vonsild, der havde arbejdet meget på Lindgård og var en stærk og akkurat drængraver. Jakob Sørensen hed han. Ham fik jeg til at komme her en tid efter høsten for at grave den nævnte grøft. Han må vel ikke have været så optaget på den tid, siden han indlod sig på at tage så langt hen på arbejde. Han skal have kosten og bo her, der fandtes jo ikke cykler dengang. Han arbejdede her i 6½ uge og fik 65 kr. for det. Jeg lagde rø-

rene, 2 tommer alm. drænrør, som blev klinet i samlingerne med fedler. Efterjævningen skal vi selv besørge. Nu kunne vandet fra mergelgraven løbe ned i brønden, og det gik på den måde godt nok i nogle år; men efterhånden viste der sig vanskeligheder om sommeren, idet jorden trak for meget af vandet, så der kom for lidt i brønden. Galvaniserede jernrør havde naturligvis været bedre, men det ville være blevet alt for kostbart. En del år senere blev der gravet en brønd midt i marken, hvor der er overflod af vand, men det vil jo ikke selv løbe hjem og må hentes. 1904 gravedes atter en brønd, denne gang i gården. Den er 3 alen vid og 10 alen dyb og temmelig god til at holde ud; ved siden af er der jo nu vandværksvand, så de besværligheder, vi i mange år havde at kæmpe med på det område, er altså nu overvundne.

I forsommeren 1876 skulle der jo så, som tidligere nævnt, bygges. Jeg akkorderede med Iver Dau fra Hejls om murerarbejdet, pudning, fugning og det hele for 160 kr. Ligeledes med Jørgen Christensen fra Harte om tømmearbejdet, tækning med spån indbefattet, for 180 kr. Huset er 40 alen lang og 14 alen dyb. Folkene skulle naturligvis, som det altid var

skik dengang, have kosten hos os.

For husmoderen går det lettere nu at have håndværkere, da det i regelen er på egen kost, men destomere går det ud over pengungen.

Den ny staldlænge blev bygget i 1876, 1878–79 gennemførtes en gennemgribende istandsættelse af stuehuset. Da gårdens mælkeproduktion efterhånden steg meget, blev pladsen i den lille kælder i stuehuset for trang. Derfor byggedes i sommeren i 1893 et mindre hus i tilslutning til stuehuset med plads til mælkestue, vaskehus og udenfor et ishus.

Da naboen Peter Larsen i 1894 døde, købte Lind hans ejendom. Hermed blev Mejersmindes gamle bindingsværksslade for lille og i 1895 byggedes en ny.

I 1908 overtog sønnen Niels Mejersminde, først i forpagtning i 5 år, derefter som ejendom.

Johannes Hansen Lind og hans kone lod i 1910 bygge en aftægtsbolig i Mejersmindes have. Murermester A. Andersen leverede tegningerne til huset.

Johannes Hansen Lind døde i 1929.

Mejersminde blev købt af Kolding kommune under 2. verdenskrig og senere udstykket til parcelhusbebyggelse. Heimdalsvej og den nordlige del af Gl. Kongevej er anlagt på Mejersmindes jorder.

(red.)

Johannes Hansen Lind og Bodil Marie Lind i deres aftægtsbolig.

